

Kreutzwald ja „Kalevipoeg“

Ei, mitte sellest Kalevipojast ei tule juttu, kelle tööd ja tegemised Lauluisa kõik ühte raamatusse kokku kogus, vaid ühest Viru Eesti Seltsist, mis üle 120 aasta tagasi Rakvere linnas püsti pandi.

Elu nimelt sujus nii, et 1877. ja 1878. a. vahetusel otsustati valida Fr. R. Kreutzwald „Kalevipoja“ seltsi auliikmeks ja aupresidendiks ning saadeti ka tema poole vastavasisuline teade teele. Lauluisa suhtus asjasse vana mehe heatahtliku porinaga, kuigi ega ta eriti suurde vaimustusse sellest küll ei sattunud.

Kreutzwald kirjutab „Kalevipoja“ seltsile: „Selle niisama harulise kui teenimata austamise eest tänades, ei tohi ma tunnustamata jätta, kuidas Viru noor „Kalevipoeg“ selle toimetusega enesele kammitsad jalga võiks siduda, sest et ühest kuivanud kannu istutamist noore halja metsa keskele iial tulu ei tohi tõusta.“

Sellest lausest sündis palju tüli ja paksu pahan dust, sest suur osa „Kalevipoja“ seltsi tegelasi ei saanud Lauluisa mõttekäigust lihtsalt aru ja pidasid juttu kuivanud kannust seltsi halvustamiseks.

Kreutzwaldile saadeti uus kiri, millele vastates ta oma viga parandada püüdis: „Ehk langesin jälle vana tuttava õnnetuse kimpu, mis mulle sagedast juhtub, et minu sõnu – olgu keele ehk kirja teel – teisiti välja seletatakse, kui mina need olin andnud. /.../ Mina ei tahtnud „Kalevipoja“ seltsi noorust ega nõtrust laita, mida mõlemaid kätki ligidal leia me, vaid üksnes enda kohta tunnistada, et Teie noor hal-



jas mets minust pisemat tulu ei tohiks loota, ma jääksin Teie seltsile niisama aherpuuks, kui teistele seltsidele, kes mind enne seda endale liikmeks valimisega püüdsid austada.“

Tegelikult jäid Kreutzwaldi ja „Kalevipoja“ seltsi suhted siiski soojaks ning kehva tervise ja vanadusega võitlev tohtrihärra ja kirja mees käis ikka aeg-ajalt seltsi rahvale kõnesid pidamas või siis, juhul kui tervis seda ei lubanud, saatis mõne kõne ka kirja teel.

Pisuke konflikt tekkis Lauluisal „Kalevipoja“ seltsiga, õigemini küll selle esimehe Mihhail Lindenbergiga veel 1880. aasta lõpul, kui selts hakkas välja andma ajalehte „Valgus“. Kreutzwald saatis lehe toimetajale Lindenbergile isikliku tervituskirja, mille too aga kohe lehes avaldas. Kreutzwald oli solvunud erakirjavahetuse avalikustamisest ja avaldas enamikus suurematest lehtedest, sealhulgas ka „Valguses“ öienduse.

Siiski ei jätnud Lindenberg kirjavahetuse avalikustamist ühepoolseks, sest

samas numbris, kus oli avaldatud Kreutzwaldi kiri, avaldati ka toimetajahärra poolrooniline vastus: „Kõrgesti austatud vanarauk, rahva kirjatark, härra dr., kuulus laulik! Teie 22. novembril Taaralinnast läkitud sõnumik on Rakupillil eestipojast Baltiska linnast koju tulles eest leitud ja vastu võetud saanud suurema autundmisega, kui iial varemalt seda ühel ehk teisel puhul ette tulnud. Iseäranis aga rõõmustasid pojukest 3 punkti: nõu, unustus ja rekomandeerimine, millest viimane poliitikapilti näidates otsata ringi maalis. Töötus Teile: nõu punkt on otsekui „Valguse“ hinge sisse tükkinud ja seda sealt kellegi sureliku jõud välja ei saa tirima ega juuri vigastama. Niisama on lootus Teid sõnakuulmisega tänada ja usadus paluda: andke ikka head nõu ja parandage vigu.“

Andres Pulver